กฎกระทรวง

กำหนดที่ตั้ง สภาพแวดล้อม ลักษณะของสถานที่ดำเนินการ
เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นของสถานที่ดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์
พ.ศ. ๒๕๖๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๒ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎกระทรวงนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ในกฎกระทรวงนี้

“สัตว์ทดลอง” หมายความว่า สัตว์ที่มีการนำมาสืบสายพันธุ์และเพาะขยายพันธุ์ เพื่อให้มีพันธุกรรมคงที่ มีคุณภาพและสุขภาพตามที่ผู้ผลิตสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์กำหนด โดยมีระบบการเลี้ยงที่ต้องควบคุมสภาพแวดล้อมและป้องกันการติดเชื้ออย่างเข้มงวด เพื่อนำมาใช้สำหรับงานทางวิทยาศาสตร์โดยเฉพาะ

“สัตว์เลี้ยง” หมายความว่า สัตว์ที่มีการนำมาสืบสายพันธุ์และเพาะขยายพันธุ์ โดยมีระบบการเลี้ยงที่ไม่ได้ควบคุมสภาพแวดล้อมและป้องกันการติดเชื้ออย่างเข้มงวด เป็นสัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้เพื่อเป็นสัตว์บ้าน เพื่อใช้งาน เพื่อใช้เป็นพาหนะ เพื่อใช้เป็นเพื่อน เพื่อใช้เป็นอาหาร หรือเพื่อใช้ในการแสดง

“สัตว์จากธรรมชาติ” หมายความว่า สัตว์ที่มาจากธรรมชาติโดยการสืบสายพันธุ์ และการเพาะขยายพันธุ์เป็นไปตามธรรมชาติ

“สถานที่ดำเนินการ” หมายความว่า อาคาร สิ่งปลูกสร้าง หรือสถานที่อื่นใดที่มีการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ และให้หมายความรวมถึงพื้นที่โดยรอบของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่มีการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ด้วย

ข้อ ๓ สถานที่ดำเนินการ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ต้องมีความเหมาะสมกับประเภท ชนิด พฤติกรรม และจำนวนของสัตว์

ระบบและวิธีการเลี้ยงสัตว์ และลักษณะของงานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้สัตว์ได้กินดี อยู่ดี มีสุขภาพดี ไม่เครียด ไม่ติดเชื้อ และมีการจัดการเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของของเสีย เชื้อโรค สารพิษ สารเคมี และวัตถุอันตราย

หมวด ๑
ที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะของสถานที่ดำเนินการ

ข้อ ๔ สถานที่ดำเนินการต้องอยู่ในที่ตั้งและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม โดยอย่างน้อยต้องมีสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อม ดังต่อไปนี้

(๑) มีตำแหน่งที่ตั้ง สภาพภูมิประเทศ และสภาพภูมิอากาศที่เหมาะสม และไม่เสี่ยงต่อภัยธรรมชาติ

(๒) มีขนาดของพื้นที่เหมาะสมต่อการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ตามประเภท ชนิด และจำนวนของสัตว์ รวมถึงระบบและวิธีการเลี้ยงสัตว์

(๓) มีสภาพแวดล้อมสะอาด ไม่เป็นแหล่งสะสมของสิ่งสกปรก พาหะนำเชื้อโรค เชื้อโรค และมลพิษ

(๔) มีเส้นทางการคมนาคมสะดวก และมีระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็นเข้าถึงได้

ข้อ ๕ สถานที่ดำเนินการ ต้องมีลักษณะอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(๑) มีการออกแบบแผนผังการใช้พื้นที่ภายในอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง และการติดตั้งระบบงานต่าง ๆ เพื่อการเลี้ยงและใช้สัตว์ การป้องกันการติดเชื้อ การควบคุมสภาพแวดล้อม การจัดการของเสีย ที่สอดคล้องกับประเภท ชนิด และจำนวนของสัตว์ ระบบและวิธีการเลี้ยงสัตว์ และลักษณะของงานทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงานสำหรับกรณีที่มีการเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบใดระบบหนึ่งตามข้อ ๘ ที่ไม่ใช่วิธีการเลี้ยงสัตว์แบบดั้งเดิม ตามข้อ ๙ อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นต้องมีการแบ่งพื้นที่ภายในตามลักษณะการใช้งาน โดยแบ่งเป็นพื้นที่สะอาดและพื้นที่ปนเปื้อน พร้อมทั้งกำหนดเส้นทางเดินของผู้ปฏิบัติงานและเส้นทางการเคลื่อนย้ายสัตว์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ชัดเจน

(๒) มีการก่อสร้างโดยใช้วัสดุอุปกรณ์ที่ได้มาตรฐาน เหมาะสมกับประเภทและชนิดของสัตว์ ระบบและวิธีการเลี้ยงสัตว์ และลักษณะของงานทางวิทยาศาสตร์

(๓) มีพื้นที่พักสัตว์ที่นำเข้ามาจากภายนอก พื้นที่กักกันสัตว์ที่นำเข้ามาโดยยังไม่ได้ตรวจสุขภาพ หรือยังไม่รู้ผลการตรวจสุขภาพ หรือสงสัยว่าอาจมีเชื้อโรคติดมาด้วย และมีพื้นที่สำหรับดูแลสัตว์ที่ป่วยแยกออกจากพื้นที่เลี้ยงสัตว์โดยให้อยู่ในตำแหน่งที่ป้องกันการแพร่เชื้อโรคได้

(๔) มีการแบ่งแยกพื้นที่สำหรับจัดเก็บอาหาร น้ำดื่ม เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงและใช้สัตว์เพื่อความสะอาด โดยมีการควบคุมสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม

(๕) มีพื้นที่สำหรับการเปลี่ยนรองเท้าก่อนเข้าสู่ภายในสถานที่เลี้ยงสัตว์ และพื้นที่สำหรับการเปลี่ยนหรือสวมใส่ชุดปฏิบัติการก่อนเข้าสู่พื้นที่เลี้ยงสัตว์

(๖) มีการป้องกันไม่ให้บุคคลหรือยานพาหนะที่ไม่ได้รับอนุญาต รวมถึงสัตว์จากภายนอกและสิ่งรบกวนอื่นใดเข้าไปในสถานที่ดำเนินการ และไม่ให้สัตว์ที่เลี้ยงไว้หลุดออกไปภายนอกได้

(๗) มีความสอดคล้องกับมาตรฐานระบบการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ข้อ ๖ สถานที่ดำเนินการต้องจัดให้มีการวางระบบงานต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับประเภท ชนิด และจำนวนของสัตว์ รวมทั้งระบบและวิธีการเลี้ยงสัตว์ ดังต่อไปนี้

(๑) ระบบควบคุมสภาพแวดล้อมในอาคารและห้องเลี้ยงสัตว์ ทั้งอุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ การถ่ายเทอากาศ ความดันอากาศ รวมทั้งต้องควบคุมแสงสว่าง เสียง การสั่นสะเทือน และกลิ่น ไม่ให้รบกวนต่อสัตว์และผู้ปฏิบัติงาน

(๒) ระบบกำจัดของเสียจากสัตว์ ซากสัตว์ และสิ่งปฏิกูล เพื่อให้ปลอดภัยต่อสุขภาพของสัตว์และผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงไม่ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม

(๓) ระบบไฟฟ้า

(๔) ระบบจัดการน้ำเพื่อใช้ในการเลี้ยงสัตว์

(๕) ระบบการจัดการน้ำเสียและระบบระบายน้ำทิ้ง

(๖) ระบบการจัดการคุณภาพของอากาศ

(๗) ระบบป้องกันอัคคีภัยและระบบดับเพลิง

(๘) ระบบป้องกันภัยธรรมชาติ โดยมีมาตรการป้องกันภัยธรรมชาติที่ชัดเจน และครอบคลุมความเสี่ยง

(๙) ระบบรักษาความปลอดภัย

(๑๐) ระบบจัดการกรณีเหตุฉุกเฉิน

(๑๑) ระบบควบคุมและตรวจติดตามการทำงานของระบบงานต่าง ๆ

(๑๒) ระบบทดแทนหรือสำรองเพื่อให้สัตว์ได้รับอากาศอย่างต่อเนื่อง และควบคุมอุณหภูมิไม่ให้เกินเกณฑ์ที่จะทำให้สัตว์ต้องทรมานหรือเสียชีวิต

ข้อ ๗ สถานที่ดำเนินการสำหรับสัตว์ประเภทสัตว์ทดลอง ต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมให้มีสภาวะและลักษณะอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุมอุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์ในห้องเลี้ยงสัตว์ให้คงที่และเหมาะสมกับสัตว์

(๒) ควบคุมการถ่ายเทอากาศในพื้นที่เลี้ยงสัตว์และพื้นที่อื่นในอาคารเลี้ยงสัตว์ ให้เหมาะสมกับสัตว์และผู้ปฏิบัติงาน และลักษณะของงานทางวิทยาศาสตร์

(๓) ควบคุมความดันอากาศในพื้นที่ต่าง ๆ ในอาคารเลี้ยงสัตว์ ให้เหมาะสมกับลักษณะของงานทางวิทยาศาสตร์

(๔) ควบคุมความเข้มของแสงสว่างให้เหมาะสมกับสัตว์ โดยไม่ควรให้สัตว์ได้รับแสงจากธรรมชาติหรือแหล่งกำเนิดแสงโดยตรง รวมถึงแสงจากภายนอกห้องเลี้ยงสัตว์ ยกเว้นสัตว์ที่ต้องการแสงจากธรรมชาติในบางช่วงเวลา

(๕) ควบคุมความดังของเสียงทั้งภายในและภายนอกห้องเลี้ยงสัตว์และอาคารเลี้ยงสัตว์ตามความเหมาะสมของสัตว์ และหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดการสั่นสะเทือนในห้องเลี้ยงสัตว์

ข้อ ๘ สถานที่ดำเนินการสำหรับสัตว์ประเภทสัตว์ทดลอง ต้องจัดให้มีการเลี้ยงสัตว์ระบบใดระบบหนึ่งหรือหลายระบบ ดังต่อไปนี้

(๑) ระบบอนามัยเข้ม เป็นระบบการเลี้ยงสัตว์ที่ต้องมีการป้องกันการติดเชื้อ โดยมีลักษณะและการจัดการ ดังต่อไปนี้

(ก) อาคารเลี้ยงสัตว์มีลักษณะปิดหรือกึ่งปิดกึ่งเปิด

(ข) จัดแบ่งพื้นที่ภายในสถานที่ดำเนินการเป็นพื้นที่สะอาด พื้นที่ปนเปื้อน และพื้นที่สนับสนุน

(ค) ควบคุมสภาพแวดล้อม ทั้งอุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ ความดันอากาศ การถ่ายเทอากาศ แสงสว่าง เสียง และการสั่นสะเทือน ให้เหมาะสมกับสัตว์ และบันทึกข้อมูลสภาพแวดล้อมประจำวัน ให้สอดคล้องกับลักษณะอาคาร

(ง) ตรวจสุขภาพสัตว์อย่างสม่ำเสมอ และบันทึกข้อมูลสุขภาพประจำวัน

(จ) จัดให้มีอาหาร น้ำดื่ม และวัสดุรองนอน ให้เหมาะสมและเพียงพอกับประเภทชนิด สายพันธุ์ อายุ ขนาด พฤติกรรม และจำนวนของสัตว์

(ฉ) ดูแลเรื่องความสะอาดทั้งในสัตว์และผู้ปฏิบัติงาน เพื่อป้องกันการติดเชื้อและการแพร่กระจายของของเสียและเชื้อโรค

(ช) ทำความสะอาดและฆ่าเชื้อห้องเลี้ยงสัตว์ รวมถึงเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์ เพื่อป้องกันการติดเชื้อและการแพร่กระจายของเชื้อโรค สารเคมี สารพิษ และวัตถุอันตราย

(ซ) มีมาตรฐานวิธีปฏิบัติเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของของเสีย เชื้อโรค สารเคมี สารพิษ และวัตถุอันตราย รวมทั้งมาตรฐานวิธีปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์

(๒) ระบบปลอดเชื้อก่อโรคจำเพาะ เป็นระบบการเลี้ยงสัตว์ที่ต้องมีการป้องกันการติดเชื้อและการจัดการให้สัตว์ปลอดจากเชื้อก่อโรคที่กำหนด โดยมีลักษณะและการจัดการเช่นเดียวกับระบบอนามัยเข้มตาม (๑) และต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

(ก) อาคารเลี้ยงสัตว์มีลักษณะปิด

(ข) มีมาตรการพิเศษเพื่อป้องกันการติดเชื้อ สำหรับผู้ปฏิบัติงาน สัตว์ เครื่องมือเครื่องใช้ อุปกรณ์ที่เลี้ยงสัตว์ และอากาศที่จะเข้าและออกจากห้องเลี้ยงสัตว์

(ค) มีการควบคุมแรงดันอากาศภายในห้องเลี้ยงสัตว์ให้สูงกว่าภายนอก

(ง) อาหารและน้ำดื่มที่ใช้เลี้ยงสัตว์ต้องผ่านการฆ่าเชื้อและมีให้สัตว์ได้กินและดื่มอย่างเพียงพอ

(จ) มีโปรแกรมการตรวจสอบเชื้อในสัตว์และสภาพแวดล้อมเพื่อยืนยันได้ว่า สัตว์ปลอดจากเชื้อก่อโรคจำเพาะนั้น โดยต้องมีการตรวจสอบอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง

(๓) ระบบปลอดเชื้อสมบูรณ์ เป็นระบบการเลี้ยงสัตว์ที่ต้องมีการป้องกันการติดเชื้อและการจัดการให้สัตว์ปลอดเชื้ออย่างสมบูรณ์ โดยมีลักษณะและการจัดการเช่นเดียวกับระบบปลอดเชื้อก่อโรคจำเพาะตาม (๒) และต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

(ก) มีมาตรการพิเศษเพื่อป้องกันการติดเชื้อทุกชนิด สำหรับผู้ปฏิบัติงาน สัตว์ เครื่องมือเครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่เลี้ยงสัตว์ เพื่อให้ปลอดเชื้ออย่างสมบูรณ์

(ข) มีโปรแกรมการตรวจสอบเชื้อในสัตว์และสภาพแวดล้อมเพื่อยืนยันได้ว่าสัตว์ปลอดจากเชื้อทุกชนิด

(๔) ระบบความปลอดภัยทางชีวภาพในการเลี้ยงสัตว์ เป็นระบบการเลี้ยงสัตว์ตาม (๑) (๒) หรือ (๓) ที่ต้องมีการใช้เชื้อโรคตามรายการเชื้อโรค ๔ กลุ่ม ที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ประกาศกำหนดตามกฎหมายว่าด้วยเชื้อโรคและพิษจากสัตว์ร่วมด้วย โดยมีลักษณะและการจัดการเช่นเดียวกับระบบการเลี้ยงสัตว์ตาม (๑) (๒) หรือ (๓) และต้องมีการดำเนินการเพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

(ก) พื้นที่เลี้ยงสัตว์ต้องแยกออกจากพื้นที่เลี้ยงสัตว์ของระบบอื่นอย่างชัดเจน

(ข) เส้นทางการสัญจรในพื้นที่เลี้ยงสัตว์ ต้องแยกทางเข้าและออกเฉพาะของสัตว์ ผู้ปฏิบัติงาน เครื่องมือ เครื่องใช้ และวัสดุอุปกรณ์

(ค) ควบคุมและป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคที่นำมาใช้ร่วมกับสัตว์

(ง) ซากของสัตว์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ ก่อนนำออกจากพื้นที่เลี้ยงสัตว์ต้องผ่านการฆ่าเชื้อทุกครั้ง

(จ) ติดตราสัญลักษณ์ความปลอดภัยทางชีวภาพในการเลี้ยงสัตว์ ที่บริเวณทางเข้าและมีวิธีการจัดการเกี่ยวกับการกักกันและการป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรคให้เหมาะสมกับชนิดของเชื้อโรค

(ฉ) การเลี้ยงสัตว์ที่จำเป็นต้องใช้เชื้อโรค กลุ่มที่ ๒ หรือกลุ่มที่อันตรายกว่า ห้องเลี้ยงสัตว์ต้องมีแรงดันอากาศต่ำกว่าภายนอกห้องที่อยู่ถัดไปตามลำดับ

(ช) การเลี้ยงสัตว์ที่จำเป็นต้องใช้เชื้อโรค กลุ่มที่ ๓ และกลุ่มที่ ๔ ในห้องเลี้ยงสัตว์ต้องมีแรงดันอากาศต่ำกว่าภายนอกห้องที่อยู่ถัดไปตามลำดับ มีห้องกักอากาศก่อนเข้าสู่ห้องเลี้ยงสัตว์ และมีระบบกรองอากาศทั้งเข้าและออกด้วยเครื่องกรองอากาศที่มีประสิทธิภาพสูง

ข้อ ๙ สถานที่ดำเนินการสำหรับสัตว์ประเภทสัตว์เลี้ยงหรือสัตว์จากธรรมชาติ จะใช้ระบบการเลี้ยงสัตว์ประเภทสัตว์ทดลองตามข้อ ๘ หรือใช้วิธีการเลี้ยงแบบดั้งเดิมก็ได้ โดยต้องมีลักษณะและการจัดการ ดังต่อไปนี้

(๑) อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่ใช้เลี้ยงสัตว์มีลักษณะเปิดหรือกึ่งเปิดกึ่งปิด

(๒) อาคารหรือสิ่งปลูกสร้างต้องมีความแข็งแรง และมีวิธีการเพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์หลบหนีและป้องกันการบุกรุกของสัตว์และบุคคลภายนอก

(๓) มีขนาดของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างและพื้นที่เลี้ยงสัตว์ รวมถึงการจัดแบ่งพื้นที่ให้เป็นสัดเป็นส่วนเพื่อการเลี้ยงและใช้สัตว์ให้เหมาะสมกับประเภท ชนิด และจำนวนของสัตว์

(๔) มีการจัดการสภาพแวดล้อม ทั้งอุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ การถ่ายเทอากาศ แสงสว่างและเสียง ให้เหมาะสมกับสัตว์ และบันทึกข้อมูลสภาพแวดล้อมประจำวัน

(๕) มีการจัดการเรื่องอาหารและน้ำดื่มตลอดจนเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์เพื่อการเลี้ยงสัตว์ให้เพียงพอ มีความสะอาด และมีคุณภาพเหมาะสมกับสัตว์

(๖) มีการจัดการด้านสุขอนามัยของสัตว์ และความปลอดภัยของผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

(๗) มีการจัดเก็บเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เป็นสัดเป็นส่วนและเป็นระเบียบ โดยคำนึงถึงความสะดวกในการนำมาใช้และความปลอดภัยของสัตว์และผู้ปฏิบัติงาน

หมวด ๒
เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำสถานที่ดำเนินการ

ข้อ ๑๐ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำสถานที่ดำเนินการ ต้องมีลักษณะที่เหมาะสมและมีจำนวนเพียงพอกับประเภท ชนิด ขนาด สายพันธุ์ อายุ พฤติกรรม และจำนวนของสัตว์ และจำนวนของผู้ปฏิบัติงาน รวมถึงระบบและวิธีการเลี้ยงสัตว์ เพื่อใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงและใช้สัตว์ การควบคุมสภาพแวดล้อม การป้องกันการติดเชื้อ การแพร่กระจายของของเสีย เชื้อโรค สารพิษ สารเคมี และวัตถุอันตราย และการป้องกันอันตรายของผู้ปฏิบัติงาน

ข้อ ๑๑ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำสถานที่ดำเนินการ สำหรับการเลี้ยงสัตว์ด้วยวิธีการเลี้ยงสัตว์แบบดั้งเดิม ต้องมีลักษณะอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(๑) ที่อยู่อาศัยของสัตว์ ต้องมีขนาดพื้นที่และความสูงที่เหมาะสมกับสัตว์ และทำจากวัสดุที่ไม่เป็นพิษหรือก่อให้เกิดอันตรายต่อสัตว์

(๒) ภาชนะใส่อาหารและน้ำดื่ม ต้องสะอาด ทำจากวัสดุที่ทำความสะอาดง่าย และไม่มีลักษณะที่จะก่อให้เกิดการสะสมของเชื้อโรค รวมทั้งต้องจัดวางภาชนะใส่อาหารและน้ำดื่มในตำแหน่งที่สัตว์เข้าถึงได้ง่าย

(๓) เครื่องมือควบคุมสัตว์ ต้องมีลักษณะที่เหมาะสมกับขนาดและพฤติกรรมของสัตว์ โดยไม่ทำให้สัตว์บาดเจ็บ และมีจำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

(๔) เครื่องมือเพื่อการจัดการและตรวจสอบสภาพอากาศและสภาพแวดล้อม ต้องได้มาตรฐาน อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี สะอาด มีขนาดและจำนวนที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่

(๕) เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ทำความสะอาด ต้องเหมาะสมกับวิธีการ อุปกรณ์ที่ใช้เลี้ยงสัตว์ และพื้นที่เลี้ยงสัตว์รวมทั้งพื้นที่สนับสนุนภายในสถานที่ดำเนินการ เพื่อไม่ให้เป็นแหล่งสะสมของเชื้อโรค และต้องอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีอยู่เสมอ

(๖) เครื่องมือและอุปกรณ์ป้องกันการแพร่เชื้อจากคนสู่สัตว์ ต้องเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ มีขนาดและจำนวนที่เหมาะสมกับผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งเหมาะสมกับลักษณะของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่เลี้ยงสัตว์

(๗) เครื่องมือและอุปกรณ์ป้องกันการแพร่กระจายของของเสีย เชื้อโรค สารพิษ สารเคมี และวัตถุอันตราย ต้องเหมาะสมกับประเภท ชนิด และจำนวนของสัตว์ รวมทั้งเหมาะสมกับลักษณะของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง และพื้นที่เลี้ยงสัตว์

(๘) เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน ต้องเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ โดยไม่รบกวนสัตว์ และคำนึงถึงอาชีวอนามัยและความปลอดภัย ของผู้ปฏิบัติงาน และมีจำนวนเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

(๙) เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์สำหรับการปฏิบัติการกับสัตว์ ต้องเหมาะสมกับประเภท ชนิด และขนาดของสัตว์ รวมทั้งต้องเหมาะสมกับลักษณะงานที่ปฏิบัติ โดยไม่ทำให้เกิดอันตรายหรือเป็นพิษต่อสัตว์และผู้ปฏิบัติงาน

(๑๐) เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์สำหรับเก็บสารเคมี เวชภัณฑ์ และสารชีวภาพต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการเลี้ยงและใช้สัตว์ ต้องมีคุณสมบัติและลักษณะที่เหมาะสมกับชนิดและจำนวนของสิ่งที่ต้องการเก็บ

(๑๑) เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการ ต้องมีคุณสมบัติ ลักษณะ และจำนวนที่เหมาะสมกับงานทางวิทยาศาสตร์

(๑๒) เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์สำหรับการทำให้สัตว์ตายอย่างสงบ ต้องได้มาตรฐาน และเหมาะสมกับสัตว์

(๑๓) เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์สำหรับเก็บรวบรวมซากสัตว์ ต้องมีคุณสมบัติที่ทำให้ซากสัตว์คงตัวอยู่ได้โดยไม่เน่าเปื่อย โดยต้องมีขนาดและจำนวนเพียงพอต่อปริมาณซากสัตว์ที่จะเก็บไว้รอการนำไปกำจัด

ข้อ ๑๒ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำสถานที่ดำเนินการ สำหรับการเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบอนามัยเข้ม ต้องมีลักษณะเช่นเดียวกับการเลี้ยงสัตว์ด้วยวิธีการเลี้ยงแบบดั้งเดิมตามข้อ ๑๑ และต้องมีลักษณะเพิ่มเติมอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(๑) เครื่องมือสำหรับควบคุม แสดงผล และตรวจติดตามสภาพแวดล้อม ทั้งอุณหภูมิ ความชื้นสัมพัทธ์ การถ่ายเทอากาศ และแสงสว่างในอาคารเลี้ยงสัตว์ ซึ่งต้องเหมาะสมกับประเภท ชนิดสัตว์ และการปฏิบัติงาน

(๒) เครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับจัดการคุณภาพอากาศ ที่สามารถกรองอากาศเข้าและออกจากห้องเลี้ยงสัตว์ได้

(๓) เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์สำหรับฆ่าเชื้อ ต้องมีลักษณะ คุณสมบัติ และขนาดเหมาะสมกับงานที่ใช้

ข้อ ๑๓ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำสถานที่ดำเนินการ สำหรับการเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบปลอดเชื้อก่อโรคจำเพาะ ต้องมีลักษณะเช่นเดียวกับการเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบอนามัยเข้มตามข้อ ๑๒ และต้องมีลักษณะเพิ่มเติมอย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(๑) เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์สำหรับฆ่าเชื้อ ต้องมีลักษณะ คุณสมบัติ และขนาดเหมาะสมกับงานที่ใช้ รวมทั้งต้องมีคุณสมบัติที่สามารถฆ่าเชื้อได้อย่างสมบูรณ์

(๒) เครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับจัดการคุณภาพอากาศ เพื่อกรองอากาศโดยใช้แผ่นกรองอากาศที่มีประสิทธิภาพสูงร่วมด้วย สำหรับการกรองอากาศเข้าห้องเลี้ยงสัตว์หรือที่อยู่อาศัยของสัตว์

(๓) เครื่องมือและอุปกรณ์สำหรับการเปลี่ยนที่อยู่อาศัยและการเคลื่อนย้ายสัตว์ที่สามารถป้องกันการติดเชื้อได้

ข้อ ๑๔ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำสถานที่ดำเนินการ สำหรับการเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบปลอดเชื้อสมบูรณ์ ต้องมีลักษณะเช่นเดียวกับการเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบปลอดเชื้อก่อโรคจำเพาะตามข้อ ๑๓ และต้องมีที่อยู่อาศัยของสัตว์ที่ใช้เพื่อการเลี้ยงสัตว์เพื่อปลอดเชื้อสมบูรณ์ (Isolator) ด้วย

ข้อ ๑๕ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำสถานที่ดำเนินการ สำหรับการเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบความปลอดภัยทางชีวภาพในการเลี้ยงสัตว์ที่ใช้เชื้อโรค กลุ่มที่ ๑ ถึงกลุ่มที่ ๔ ต้องมีลักษณะที่เหมาะสมกับการเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบอนามัยเข้มตามข้อ ๑๒ การเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบปลอดเชื้อก่อโรคจำเพาะตามข้อ ๑๓ และการเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบปลอดเชื้อสมบูรณ์ตามข้อ ๑๔ และต้องมีลักษณะเพิ่มเติมตามระดับความเสี่ยง ความรุนแรง และวิธีการแพร่กระจายของเชื้อโรคที่นำมาใช้อย่างน้อย ดังต่อไปนี้

(๑) การเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบความปลอดภัยทางชีวภาพในการเลี้ยงสัตว์ที่ใช้เชื้อโรค กลุ่มที่ ๑ ถึงกลุ่มที่ ๔ ต้องมีอ่างล้างมือ ที่ล้างตา ฝักบัวฉุกเฉิน อุปกรณ์ปฐมพยาบาล และชุดกำจัดสิ่งปนเปื้อนติดตั้งในบริเวณที่เหมาะสม

(๒) การเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบความปลอดภัยทางชีวภาพในการเลี้ยงสัตว์ที่ใช้เชื้อโรค กลุ่มที่ ๑ ต้องมีเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล และจำกัดการเข้าออกของบุคคล

(๓) การเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบความปลอดภัยทางชีวภาพในการเลี้ยงสัตว์ที่ใช้เชื้อโรค กลุ่มที่ ๒ ต้องมีเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ตาม (๒) โดยเพิ่มเติมตู้ชีวนิรภัยระดับ ๑ หรือระดับ ๒ ตามหลักสากล เพื่อการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้เชื้อโรคหรือพิษ ที่อาจแพร่กระจายทางอากาศ และมีเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการฆ่าเชื้อสิ่งของก่อนออกจากพื้นที่เลี้ยงสัตว์

(๔) การเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบความปลอดภัยทางชีวภาพในการเลี้ยงสัตว์ที่ใช้เชื้อโรค กลุ่มที่ ๓ ต้องมีเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ตาม (๓) โดยอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ต้องปกปิดทุกส่วนของร่างกายอย่างมิดชิด และควบคุมให้เข้าออกได้เฉพาะบุคคลที่ผ่านการอบรมการเข้าปฏิบัติงานในพื้นที่ และมีเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการฆ่าเชื้อซากสัตว์ ของเสีย และวัสดุอุปกรณ์ทุกชนิดก่อนออกจากพื้นที่เลี้ยงสัตว์

(๕) การเลี้ยงสัตว์ด้วยระบบความปลอดภัยทางชีวภาพในการเลี้ยงสัตว์ที่ใช้เชื้อโรค กลุ่มที่ ๔ ต้องมีเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ตาม (๔) โดยมีการควบคุมการเข้าออกเฉพาะบุคคลซึ่งได้รับอนุญาต การปฏิบัติงานเกี่ยวกับเชื้อโรคหรือพิษต้องมีตู้ชีวนิรภัยระดับ ๓ และผู้เข้าปฏิบัติงานต้องใส่ชุดปรับแรงดันอากาศเป็นบวก

หมวด ๓
การจัดการสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นของสถานที่ดำเนินการ

ข้อ ๑๖ ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการต้องจัดให้มีอาหารและน้ำดื่มที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน และปริมาณเพียงพอกับความต้องการพื้นฐานของสัตว์

ข้อ ๑๗ กรณีสัตว์ใดจำเป็นต้องใช้วัสดุรองนอน ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการต้องจัดให้มีวัสดุรองนอนที่สะอาดและไม่เป็นพิษหรือเป็นอันตรายต่อสัตว์นั้น

ข้อ ๑๘ ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการต้องจัดให้มีการบำรุงรักษาสถานที่ดำเนินการ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ประจำสถานที่ดำเนินการให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานเสมอ

ข้อ ๑๙ ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการต้องจัดการให้มีสถานที่ รวมถึงเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับระบบและวิธีการเลี้ยงสัตว์

กรณีที่มีการนำเชื้อโรคมาใช้กับสัตว์ ต้องจัดการสถานที่ รวมทั้งเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ให้สอดคล้องกับประเภทของเชื้อโรคที่นำมาใช้ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยเชื้อโรคและพิษจากสัตว์

กรณีการเลี้ยงสัตว์ด้วยระดับความปลอดภัยทางชีวภาพในการเลี้ยงสัตว์ที่ใช้เชื้อโรค กลุ่มที่ ๓ และกลุ่มที่ ๔ ต้องมีการตรวจประเมินสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้แน่ใจได้ว่าเชื้อโรคที่นำมาใช้จะไม่สามารถแพร่กระจายได้

ข้อ ๒๐ หากมีการนำสารพิษ สารเคมี และวัตถุอันตรายมาใช้ร่วมกับการเลี้ยง และใช้สัตว์ ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการต้องจัดการสถานที่ รวมถึงเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์เลี้ยงสัตว์

ให้เหมาะสมและปลอดภัยต่อผู้ปฏิบัติงานและสิ่งแวดล้อม โดยต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสารพิษ สารเคมี และวัตถุอันตรายดังกล่าว และต้องมีสัญลักษณ์ของสารพิษ สารเคมี และวัตถุอันตรายติดไว้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนที่หน้าประตูห้องเลี้ยงสัตว์

ข้อ ๒๑ ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการต้องจัดให้มีการอบรมผู้ปฏิบัติงานเพื่อให้การเลี้ยงและใช้สัตว์เป็นไปตามข้อกำหนดจรรยาบรรณการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์

กรณีที่มีการใช้เชื้อโรค สารพิษ สารเคมี และวัตถุอันตรายร่วมด้วย ผู้ปฏิบัติงานต้องได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติต่อสัตว์และการกำจัดสิ่งปนเปื้อน

ข้อ ๒๒ ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการต้องจัดให้มีวิธีการปฏิบัติและแผนป้องกันแก้ไขเหตุฉุกเฉินที่ได้มาตรฐานและชัดเจน รวมถึงต้องจัดให้มีการประเมินความเสี่ยง แผนจัดการความเสี่ยง และแนวทางการแก้ไขปัญหากรณีมีเหตุฉุกเฉินหรือภัยธรรมชาติไว้ให้ชัดเจน และมีการซักซ้อมเพื่อรับมือเหตุฉุกเฉินหรือภัยธรรมชาติอย่างสม่ำเสมอ

ข้อ ๒๓ ผู้รับผิดชอบสถานที่ดำเนินการต้องจัดให้มีการเก็บรักษาพิมพ์เขียว รูปแบบอาคาร และที่เกี่ยวกับระบบควบคุมสภาพแวดล้อม ระบบกำจัดสิ่งปฏิกูล ระบบไฟฟ้า ระบบสุขาภิบาลน้ำเสีย ระบบจัดการอากาศ ระบบเครื่องจักรกล ระบบป้องกันอัคคีภัยและระบบดับเพลิง ระบบป้องกันภัยธรรมชาติ ระบบรักษาความปลอดภัย ระบบเตือนภัย และระบบป้องกันเหตุฉุกเฉิน (ถ้ามี) รวมถึงคู่มือการใช้และบำรุงรักษาอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้ในที่ที่ปลอดภัยและสะดวกต่อการนำมาใช้

ข้อ ๒๔ นอกจากที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงนี้แล้ว การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะของสถานที่ดำเนินการ ตลอดจนเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นของสถานที่ดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติที่คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์กำหนด

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔
เอนก เหล่าธรรมทัศน์
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ คือ โดยที่มาตรา ๒๒ (๑) และ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๘ บัญญัติให้การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับที่ตั้ง สภาพแวดล้อม และลักษณะของสถานที่ที่เหมาะสมในการใช้เป็นสถานที่ดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงลักษณะและจำนวนของเครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ที่จำเป็นประจำสถานที่ดำเนินการต่อสัตว์เพื่องานทางวิทยาศาสตร์เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้